

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Ред. „Свобода“: Нерген 4-0237. — Ред. У. Н. Соколя: Нерген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОБМЕЖЕНІ ЗАВДАННЯ КОНГРЕСОВОЇ СЕСІЇ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвельт заявив, що надзвичайна сесія конгресу, яку він скликав на 21 вересня, буде коротка і матиме до пологдження тільки одну справу: зміну неутралістського закону. Всі інші справи, серед них законодавство в справі воєнних визискувачів, будуть відложені на звичайну сесію. Президент також виразно натякнув, що Америка не буде ставити в сумнів права воюючих країн перешукувати американські кораблі. Такі права воюючим країнам на основі міжнародних умов вповні належаться.

ЛІНДБЕРГ ПРОТИ ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Відомий американський летун Чарльз Ліндберг виголосив через радіо промову, в якій говорив, що Америка повинна за всяку ціну вистерігатися війни в Європі. Така війна, говорив він, замість урятувати демократію в Європі, позбавила б саму Америку демократичного устрою. Крім того участь в європейській війні наложити на Америку такі тягари, яких вона не могла б перенести. Ліндберг нагадував заповіт Джорджа Вашингтона, який радив американським провідникам держатися осторонь від Європи. Америка може найкраще допомогти Європі, коли буде оставатися в мирі й захищувати ті високі засади свободи і демократії, які вона має сьогодні, говорив він. В той спосіб вона може служити добрим взірцем європейським країнам, які занурюються в середовище.

ЯПОНЦІ ШУКАЮТЬ ЗБЛИЖЕННЯ З АМЕРИКОЮ.

ВАШИНГТОН. — Японський посол у Вашингтоні, Гіронучі, мав кілька розмов з секретарем Корделом Голлом. Як повідомляють з достовірних джерел, ці розмови мають на цілі вирівняти різниці між Америкою і Японією та привести до зближення між тими двома країнами. Замітне те, що ці розмови розпочалися рівночасно з вісткою, що Японія шукає зближення з Рівночасно. Дехто з той думки, що вістки про советсько-японське зближення мають послужити Японії як засіб до зближення з Америкою.

ЗАТОПЛЕННЯ НОВИХ ДВОХ КОРАБЛІВ.

НЬО ЙОРК. — Прибережні американські морські станції перехопили дві радіові депеші з моря, в яких говорилося, що їх кораблі сторпедовані субмаринами і потоплені. Далі депеші були перервані і не було подано ні назви кораблів, ні їх положення. По силі наданих депеш догадуються, що кораблі знаходилися недалеко від американських берегів. Вкупі з тим нагадують подібні історії з останньої світової війни, в якій теж сторпедовані кораблі не були в силі надати повну депешу, а поринали, не оставляючи ніякого сліду за собою.

ВИДОБУЛИ СУБМАРИНУ „СКВЕЙЛОС“.

ПОРТСМУТ (Нью Гемпшир). — Морським властям вдалося остаточно видобути нещасливо затоплену минулої весни субмарину „Сквейлас“, на якій утонуло 26 моряків. Її вже затягнуто до сухих доків і видобуто 25 трупів. Одного бракує. Догадуються, що кризь отворену влітку він випив на море. Більш інших розпитувано. Власті почали докопання щодо причини затоплення. Показалося, що одна кілянка не працювала як слід. Це мабуть було причиною затоплення субмарини.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ДО ПАНАМА СІТІ.

НЬО ЙОРК. — З ньюйорського порту виїхав до Панама Сіті на міжамериканські наради підсекретар Сомнер Белес. Він заявив, що надіється в обличчя європейської війни повного узгодження на тій конференції інтересів всіх американських країн.

ВИРІБ ШТУЧНОЇ ГУМИ.

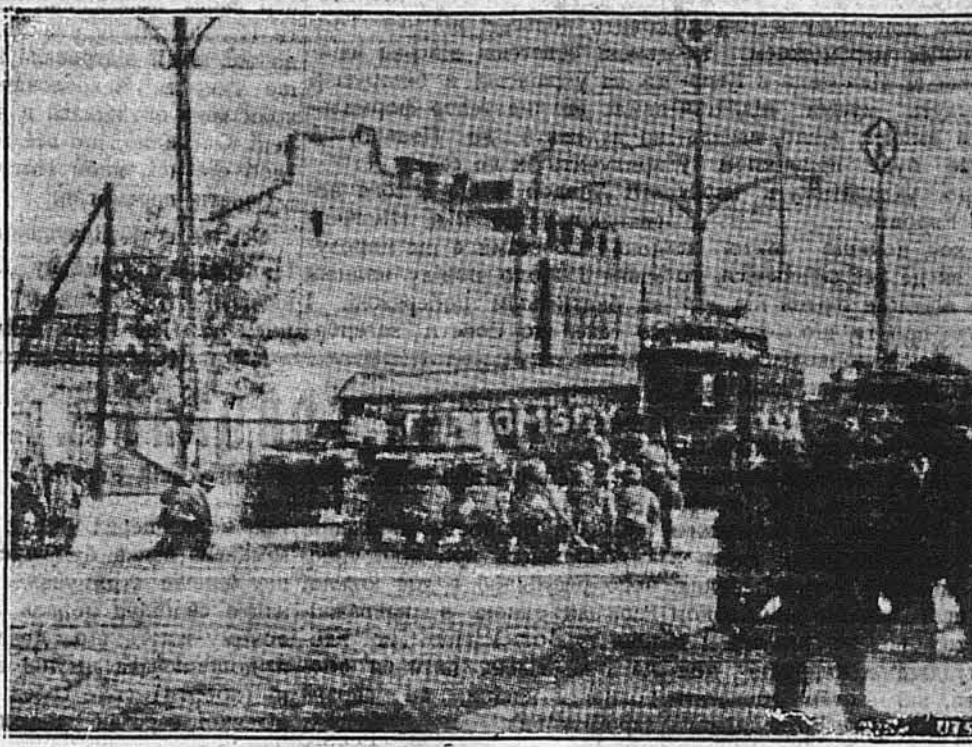
БОСТОН. — На зїзді хеміків учені заявили, що їм удалося знайти спосіб, як виробити штучну гуму. У виробі цієї гуми гратиме важну роль газ, що виходить з перерібки нафтової ропи на газоліну, або видістається просто з копалень нафти. Цей газ до тепер марнувався. Тепер його вживуть для дуже добрих цілей.

СПИШАЮТЬСЯ З ГРОМІДЯНСЬКИМИ ПАПЕРАМИ.

НЬО ЙОРК. — Іміграційні власті на Еліс Айленді дістали через суди в різних стейтах запити відносно 90,000 осіб, які хочуть вибрати перші громадянські папери. Цей наплив подань приписують вибуховій війні в Європі. Власті твердять, що щоб відповісти на всі ці запити, треба двох літ часу.

ГУВЕР ЗА МІЖНАРОДНЮ КОМІСІЮ.

НЬО ЙОРК. — Бувший президент Гувер видав до газет комунікат, в якому говорив, що його пропозиція, щоб неутралістні держави створили міжнародну комісію, яка апелювала б до воюючих сторін, щоб вони по людському вели війну, а також стверджував, що всім сторонам ламає ці людські лаби всесторонньо, котра сторона ламає ці людські лаби всесторонньо, котра сторона ламає ці людські лаби всесторонньо, котра сторона ламає ці людські лаби всесторонньо.

НАПАД НА ВАРШАВУ.

БУДОВА ПІДВОДНОГО КАБЛЯ МІЖ ШВЕДЦІЄЮ ТА ФІНЛЯНДІЄЮ.

На шляху Стокгольм-Марієгамн-Або-Гельсінкі скінчили будову нового кабля. На відтинку Або-Гельсінкі вживали дотепер повітряної лінії. Новим каблем можна вести одночасно 24 розмови. Нову лінію віддадуть до вжитку у грудні ц. р.

ВЛАДА ЗАБОРОНЯЄ ОСНОВУВАТИ ДІТЯЧІ САДКИ.

Старостові в Добромилі заборонило оснувати садки при кружках „Р. Ш.“ в таких місцевостях: Добромилі-Гучів, Травевиці, Княжів, Мігова, Кривини, Стариця, Лопушниця і Коростно. Кр. „Р. Ш.“ Ляцьке, що вже 7-ий рік з черги організував садок і цього року наладнав взірцеве доживлення, дістав дозвіл вести садок лише до 30. червня. Крім того ні одно українське товариство не дістало дозволу відкрити і вести садок.

СМЕРТЬ НАПАСНИКА ТА ЙОГО ЖЕРТВИ.

У Струсівській Слобіді, пов. Тернопіль, Антін Матвій важко поранив сокирою Данила Пеліша. Поліція влаштувала за напасником погоню, підчас якої один постріл у животі пострілів його. Жертву нападу й напасника перевезено до лікарні в Тернополі, де оба вони померли одної ночі.

ГРІЗНА ПОЖЕЖА.

В селі Махолі, равського повіту, пожежа знищила забудовану Луця Костя, Мих. Гайдюка, Марії Гайдук та Гната Боднара. Поліція веде слідство, щоб устійнити причину пожежі.

ЗГОРІВ ТАРТАК.

В тартакі фірми Зекі у Великих Мостах пожежа наробила шкід на 30,000 ал. Крім тартакі потерпів ще й млин цієї фірми.

ЦЕНТРАЛЬНЕ КЛАДОВИЩЕ У ЛЬВОВІ.

За кільканадцять днів закінчать працю при будові центрального львівського кладовища на Замарстиніві.

КОЖНА ЧЕТВЕРТА РОДИНА МАТИМЕ ГОРОД І ВЛАСНУ ХАТУ.

У Відні є тепер 30,000 городів-надліл, що їх виарендовують поодиноким родинам. Це число городів збільшалося до 100,000 так, що четверта родина матиме власний город і літній дім. Число городів збільшилося з огляду на успішну оборону перед летунськими нападами, зокрема перед запальними і газовими бомбами, що викликають велетенське спустошення в густо заселених ділянках міст. Куди менше знищення заподіють літаки в містах з широко розкиненими городами-надлілами.

„НУМЕРУС КЛЯВЗУС“ ДЛЯ ЖИДІВ У СЕРЕДНІХ ШКОЛАХ.

Мадярська преса повідомляє, що до жидів застосують „нумерус клявзус“ у середніх школах. Чотири ліцеї в Будапешті створили окремі класи, в яких буде вчитися найбільше 40 жидівських учнів. Управа жидівської віроповідної громади дістала дозвіл оснувати нові школи для жидів відповідно до фінансових можливостей.

НЕ „ПАН“, АЛЕ „ВИ“.

Польські часописи принесли вістку з Риму, що у столиці Італії закрили одну з найкаварших каварень, „Росати“ за те, що каварняна служба зверталася до гостей у третій особі однією через „пан“, а не у другій особі множини — через „ви“, як цього вимагає Мусоліні та фашистське виховання.

ЗНОВУ ЧЕТВЕРНЯТА.

В місцевості Генгель, на голяндсько-німецькому кордоні, одна голяндка привела на світ двох хлопчиків і дві дівчинки, що вагать разом 16 фунтів. Мати й діти зовсім здорові.

З ПОЛІСЬКИХ ТАРАЗІВ.

Згідно з обчисленнями в 1938 р. було в Польщі 12,917 лікарів, з того ледви 1,466 в селах. У тому часі, коли напруженість в польському воевдстві було 1,653 лікарів, на Поліссі було ледви 219.

КАРИ СМЕРТІ У ФРАНЦІЇ ВЖЕ НЕ БУДУТЬ ВИКОНУВАТИ ПУБЛИЧНО.

Між декретами, що їх підписав през. Лебрен, є між іншим декрет, що забороняє виконувати публично смертні присуди. Засуджених можна буде карати смертю на в'язничній подвір'ю у присутності представників влади і священника. Одночасно декрет забороняє преси подавати описи виконання кари смерті засуджених, під загрозою гвини від 100 до 2,000 франків.

ПЕРЕМИШЛЬ МАЄ ЗАМАЛО ЖІНОК.

Згідно з останніми обчисленнями, у Перемислі є 50,544 населення, з того 25,913 мужчин і 24,631 жінок. Населення Перемисля в порівнянні з минулим роком зменшилося на понад 1,000 осіб, що покинули це місто, шукаючи праці. Число жінок сягає у Перемислі лише 48% усього населення.

ВБИЛИ ЛЮДИНУ ЗА ТЕ, ЩО СОБАКА БРЕХАВ.

Власник дому в Колі, Домбровський, посварився з льокатором Фабяньським за дурницю, просто тому, що собака Фабяньського безупинно брехав. Домбровський з сном і тестем побили Фабяньського так важко, що він помер у лікарні.

НОВИЙ МІСТ НА СЯНІ.

У Перемислі, на Сяні, саперські відділи будують з успіхом новий міст, який має бути положений у тому самому місці, де колись був дерев'яний міст, знищений перед кількома роками повінню на Сяні.

КРИВАВА БІЙКА.

Перед окружним судом у Перемислі відбувається недовгий розправа проти 20 молодих селян з Доброї і Добча, яких притягнув до відповідальності прокуратор за те, що спричинили бійку, в якій убили одну, а кілька осіб важко поранили. Причиною бійки — міжсільські порухунки.

НАЦІСТИ ГОТОВІ ВІДДАТИ УКРАЇНСЬКІ І БІЛОРУСЬКІ ЗЕМЛІ СОВЕТАМ

БЕРЛІН. — Американська пресова агенція подає, що нацистичні провідники згодні з тим, щоб українські і білоруські землі, що знайшлися під Польщею, були тепер прилучені до Советів. Ось тим треба собі пояснити факт, що Совети громадять великі сили війська на польсько-советській границі.

„ЧЕРВОНА ЗВІЗДА“ ПРО УКРАЇНЦІВ І БІЛОРУСІВ У ПОЛЬЩІ.

МОСКВА. — Часопис Червоної Армії „Червона Звізда“ передрукував уцілілий з московської „Правди“ статтю про переслідування Польщею національних меншин: українців і білорусів. Дипломати застановляються, що це має означати, бо давніше про це не писалося. Урядові кола не дають новіших пояснень, а тільки кажуть, що коли Совети говорять про причини розпаду Польщі, то хай кожний вибробляє собі сам свою думку, що це має означати. Значить, що ні потверджують, ні відрикаються слухів про те, що є тайний договір між Советами і Німеччиною щодо поділу Польщі.

НА ШЛЯХУ ДО ЗГОДИ МІЖ СОВЕТАМИ І ЯПОНИЕЮ.

МОСКВА. — Совети і Японія погодилися на завершення зброї на границі між Манчурою і Зорнішнюю Монголією, де велися завзяті бої від 11. травня. Ось цей крок вважають вступом до справжнього замирення між Советами і Японією. Якщоб це дійсно сталося, то мало б величезне значіння на хід дальших подій в Європі й Азії. Японія мала б тоді вільну руку в загартуванні Китаю, а Совети могли б сконцентрувати всі свої війська в Європі й éventуально заангажуватись у відповідній війні в європейську війну.

ЛЬВІВ ЗНИЩЕНИЙ.

ЛЬВІВ. — Польське радіо подає, що Львів борониться далі завзято перед німецьким наступом. Каже, що німецькі літаки беззастанно бомбардують місто. Між іншим бомбардували ринок, коли він був завалений селянами, що принесли городовину на продаж. Має бути в самім Львові, як подає радіо й польський уряд, до 20,000 убитих між цивільним населенням. І це наслідком бомбардування.

БОМБАРДУВАЛИ І КРЕМ'ЯНЕЦЬ.

КРЕМ'ЯНЕЦЬ (Волинь). — Польський уряд враз з деякими чужинськими дипломатами подався аж під саму советську границю, до містечка Крем'янця. Зараз по його приїзді зачали бомбардувати Крем'янecь німецькі літаки. Кореспондент з Крем'янця доносить до американських газет, що бачив збомбардованих до 20 містечок на українській землі й 30 убитих селян і жидів. Каже, що бомбардовано також такі міста як Тернопіль і Луцьк.

ДИПЛОМАТИЧНІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

КРЕМ'ЯНЕЦЬ. — Дипломатичні представники чужих держав, що ще остались при польським уряді, на чолі з папським нунцієм, запротестували проти німецьких бомбардувань отвертих міст у Польщі.

ЗАВАЖИЛИ ЛІТАКИ.

ЗАЛЩИКИ. — Американський кореспондент подає, що те, що за два тижні німецькі війська могли зайняти більшу половину Польщі, треба пояснити тим, що німці кинули на польську землю величезну масу літаків з дуже добре вишколеними летунами.

ТОПЛЯТ НІМЕЦЬКІ СУБМАРИНИ.

ЛОНДОН. — Англійський воєнний комунікат подає, що війна з німецькими субмаринами ведеться дуже успішно. Вже затоплено певне число таких субмарин.

ПРОДЕРЛИСЬ, КАЖУТЬ ПОЛЯКИ.

ПАРИЖ. — Відомості з польських джерел подають як певність те, що польські війська, що були замкнені в Познанщині, таки прордерлися через німецькі ряди і злучилися з польськими частинами, що боронять Варшаву.

ЗА ГАЛИЦЬКІ НАФТОВІ ПОЛЯ.

БЕРЛІН. — Найскорше посувається та частина німецьких військ, що оперує на галицьким терені, докладніше на Підкарпатті. Це пояснюють тим, що німці хочуть захопити якнайскорше цілу галицьку нафтову територію. А далі, що хочуть тим способом найкорше дійти до Снятина, щоб там відітати полякам відступ на румунську територію.

ПРИИМАЮТЬ ЗБІГЦІВ ДО ВІЙСЬКА.

ЛОНДОН. — Англія прийматиме ворогів нацизму, себто німецьких і австрійських утікачів, до війська і боротьби з нацистичною Німеччиною.

НА ЗАХОДІ НАСТУП ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

ПАРИЖ. — Воєнні операції на західній фронті вказують ясно на те, що в дуже скорому часі прийде там до величезної битви. Поки що французи постійно здобувають щораз нові позиції.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗНАЙШЛИСЯ ОБОРОНЦІ

Московський орган комуністичної партії „Правда“ виступив за статтею, зверненою проти Польщі за її трактування національних меншин. Все, що в цій статті говориться, дуже близьке до правди або з нею покривається. Починає вона нібито з охоти вияснити несподівано скорий розгром польської армії Німеччиною. Як каже стаття, пояснювання поразки польської армії самою військовою перевагою неможливе: для цього мусить бути ще якась глибока причина, внутрішня слабкість польської держави, а цю слабкість „Правда“ додає в „многонаціональним складі населення польської держави та в тому, що Польща не зрозуміла впливаючої з цього факту потреби будувати державу на засадах національної терпимості та рівноправності. Замість цього Польща повела супроти своїх національних меншин політику безоглядного душення й нищення.

Що „Правда“ побачила такі речі, це не є ніяким відкриттям. Є це все речі, які існували здавна, від самої окупації Польщею українських, білоруських і литовських територій. Іншими словами, цей стан існував близько сорок років, і знали й писали про нього не лише люди, що живуть з Польщею об'єму, але й люди з далекої Франції, Англії і ще дальшої Америки. Тимчасом „Правда“ про цю справу мовчала, хіба що десь колись, коли Польща посварилася хвилюю з Москвою, на цю справу натякувала. Назад про неї мовчалося. Якійсь час Москва пробувала грати опікуна галицьких нуждарів, але потім і це покинула. Через це то нині в цілому світі звернули увагу на те, чому саме Москва заговорила про покривджених українців саме у цей мент. Яка причина і яка ціль цієї оборони?

Як видно з преси по всіх краях, світ добре розуміє московську політику, яка криється за виступом в обороні покривджених Польщею українців і білорусів. Це Москва, побачивши трупа польської держави, дістала апетит і собі шось з неї урвати. Вона бачить, що Німеччина використає свою військову перемогу над Польщею для збільшення своєї імперії дотеперішніми провінціями Польщі, дістає апетит на подібне збагачення себе іншими провінціями. Німеччина має для своїх претенсій аргумент військової переваги. Москва остаточно буде мусити теж таку перевагу показати, а як вступ до заціпки з Польщею вживає національного утиску українців і білорусів Польщею.

Що цей аргумент є лицемірний, звісно з того, що й Росія теж не трактує українців і білорусів під її владою як народ, рівноправний з московським, але як підданий, підбитий, ворожий народ. Через те, якби Росії справді вдалося загнати українців з під Польщі під себе, для українців ріжниця в положенні може бути справді невелика. Як видно з світової преси, це теж світ розуміє.

ЗАХИТАНА ЕВРОПА

Коли вдуматися в те, що діється тепер в Європі, то одне треба ствердити, що той територіальний стан, який досі існував, захитався. Та ще важко говорити про те, як події розвинулися. Ще тяжко передбачити, як приблизно виглядатиме нова Європа. Можна хіба говорити певно тільки про побажання, головне про те, що ми самі бажали бачити зміненим. Та здається нам, що без огляду на те, як дальші події розвинулися і хто вийде з нового воєнного конфлікту в Європі остаточно переможцем, територіальні відносини в Європі будуть мусити підлягти певним змінам, якщо насильство не буде принципом у тих, що укладатимуть карту нової Європи.

Та хоч поки що ніхто не знає, як це все скінчиться, то це не відтягає людей від міркування про те, що може статися. І таких міркувань є вже тепер багато, а чим далі, буде їх більше.

З цього боку помітний є голос такого широко відомого старого політика як графа Карла Сфорци, італійського міністра закордонних справ з часів минулої світової війни. Про нього можна мимходом сказати, що він розумів і ті есентуальні міжнародні конфлікти, які готові повстати наслідком несправедливого відношення альянтів до української справи. Про це він не раз згадував у своїх політичних творах. Тепер він подає на основі того, що знає і сам пережив, що було великою помилкою думати, що Німеччина дійсно йде про Данціг і Коридор. Німеччина, каже він, Данциг у дійсності не потребує, бо має інші пристані, як Гамбург, Бремен чи Мемель. І Коридора не потребує, бо там земля бідна. І дотого дійсно заселена словами. Колиж Гітлер так дуже натискав на Данциг і Коридор, то тому, що відібрання їх Польщі — означає відірвання Польщі від моря і її кінець. А того треба було Гітлерові на те, щоб Німеччина дістала те, чого дійсно потребує. А тим є в першу чергу та частина Горішнього Шлеску, яку віддано Польщі, а яка дуже багата в природні багатства, в першу чергу у вугіль.

Отой здогад Сфорци поширюють інші ще й на проміслові центри Познанщини. А голоси з Берліну щораз частіше підкреслюють, що ті землі вже так, якби були втілені до Німеччини. Значить, що одне є певне, а це

те, що ті речі є в плані й побажанням Німеччини.

Але дуже замітне є і те, що говорять у Лондоні, коли роздумують над тим, на що Совети мобілізують стільки війська. І дивуються, що це сталося, що ті Совети, що так утискають у себе українців, нагло відділилися в обороні українців, що терплять у Польщі. З того заключають, що Совети таки готовляться до поділу Польщі, а зголосять свої претенсії отверто, як тільки Німеччина розібере цілковито польську війська. Тоді готові советські війська ввійти на українські й білоруські землі, що ще-тепер формально належать до Польщі, й прилучити їх до себе.

В Лондоні є ще й того переконання, що між Німеччиною і Советами є ще порозуміння і щодо поділу впливів на балтійським побережжі. І то таке, що Совети загарба-

ють у той чи інший спосіб під свої впливи землі давньої царської Росії, а це Фінляндію, Латвію й Естонію. Кажуть, що Гітлер так зневажив Польщу, що пішов Сталінові у всім тім на руку, щоб тільки скінчити з Польщею.

Припускають далі, що в тайний договір є зачіплена Румунія, та що Совети заберуть від неї Басарабію. Виходить, що й Румунія готова розділитися, при чому скористали б найбільше Мадярищина, а далі й Болгарія. А реші й певно підпалаб під німецький протекторат. Кажуть далі, що Совети відіграють тепер своїм поведінням супроти Польщі роллю, яка подібна до той, що її відіграла Польща супроти Чехословаччини, коли вона знайшлася в небезпеці. Очевидно, що все те могло статися, якби Німеччина і Совети перемогли.

Ось це є ті міркування, що їх передає з Лондону американський кореспондент часопису „Ди Нью Йорк Таймс“.

ЧИСЛА ГОВОРЯТЬ...

(Популяційна політика в Советській Україні).

Справа приросту населення й дайлєність про відповідну його регуляцію є для кожної держави одною з найважливіших турбот. У гру тут входять не тільки питання обонності країни, чи справа заробіткових можливостей; приріст населення, це питання майбутнього країни взагалі. З цього боку зрозумілий крик на сполух з приводу загрози ступневого вилюдження у Франції, чи ріжні засоби, що ними йдуть намагання в деяких країнах збільшити природний приріст населення. Згадавши тільки премії за більшу кількість дітей в Італії, чи грошові позички для новонароджених у Німеччині з анулюванням довгу на одну четвертину при кожній новонародженій дитині.

У СССР справа приросту населення та його регуляції є трохи складніша. З ріжними змінами політичного курсу міннявся там також і підхід до цієї справи. Економічна упривілеєність членів комуністичної партії і бюрократичного апарату та повні злидні і позбавлення прав інших верств суспільства СССР мали свій вплив і на справу приросту населення. Допущення до шкіл і взагалі до праці тільки дітей робітничого і незаможницько-селянського походження було до деякої міри чималою гальмою до природного приросту нового покоління. Не було рації мати ді-

тей, коли перед ними була замкнена всяка будучність, та ще більше стримувала його надто свобідна мораль у половому житті, що дозволяла й поширювала штучні викидні (аборти) саме серед упривілеєної верстви советського суспільства.

З переходем СССР на державницьку політику і переключенням сталінської генеральної лінії на рейки „оборони батьківщини“, у СССР привернено значіння родини і заборонено викидні. „Буржуазні“ методи популяції показались такі кращі. Очевидно, не проголошено в цій ділянці „ударництва“, ні „соц-змагання“, ані не роздавано „ордерів“ за більшу кількість дітей, проте сам природний приріст населення виказав помітну звишку. В останнім роках ще більш на те вплинула ліквідація упривілеєності робітничої й бідняцько-селянської верстви і ставка на безпартійну інтелігенцію. Здавалось би, що СССР помалу перейшов „буржуазні“ зразки популяційної системи.

Трохи воно так, та не зовсім. Бо вкупі з державницькою еволюцією СССР посилюється й російський великодержавний централізм зо своерідними національно-політичними ознаками. І ліквідація відосередень — самостійницьких тенденцій т. зв. союзних і автономних республік знайшла теж свою рівновартість у по-

пуляційній політиці советського уряду в Україні.

Політика ця й раніш була не краща. Попри класові нерівності політикою СССР кермувала й національна нерівність. Упривілеєність — російської нації коштом інших, головню української, відбилась важко голодовими роками, що винищили мільони українського населення. Т. зв. ліквідація бандітів, куркульства, „ворогів народу“ з масовими розстрілами і засланнями на далеку північ, а врешті систематичне виселювання українського населення, головню з прикордонних смуг углибину советської імперії, — ось шляхи популяційної політики СССР у відношенні до України.

Числові дані, якщо можна було мати докладну статистику, — говорилиб самі за себе. Але й офіційна советська статистика дає теж доволі матеріалу для висновків. Уже опубліковано висліди останнього перепису населення в СССР, що його переведено в січні ц. р. Варто познаноюматися з його числами.

Отже згідно з цим переписом, загальне число населення Советської України вносить 30,960,221 душ. У порівнянні з переписом 1926 р., який нараховував число населення України на 29,042,934, зріст населення за 12 років вносить 1 мільон 917,287 душ, тобто 6.6 проц. Виходилоб, що річний приріст вносить ледви 0.55 проц.

Коли взяти під увагу дані статистичного бюро Советської України, опубліковані у книзі, видаваній українською і французькою мовою п. з. „Statistique de la population de l'Ukraine contemporaine“ (Харків, 1929), то число населення Советської України дня 1. 1. 1929 року вносило 30,363,547 душ. Коли спертися на ці числа, то приріст Советської України за десять років вносил би тільки 596,674 мешканців, тобто за рік приблизно 60 тисяч. Щоб краще усвідомити собі стан цього приросту, варто порівняти ці дані з природним приростом у роках 1924—1928, що ватався між 689,251 в 1926 р. і 640,451 у 1928 році, тобто між 2.13 проц. річно. Числа говорять самі за себе.

Слід підкреслити тут іще одне: всі ці статистичні дані відносяться до території т. зв. УССР, тобто не обіймають Курщини, Вороніжчини, ні Кубанщини, які зачислені до РСФСР. А крім того советські статистичні дані, що їх публікує советська преса, подають тільки загальне число населення, без подання даних про

окремі національності, що замешкують Советську Україну. Тому не можна знати, скільки з цієї 60-тисячної надлишки припадає на природний приріст, а скільки на напливовий елемент з Москвини.

Цікаві дані відносяться до статистики населення міст і сіл. Згідно з зазначеним переписом населення українських міст за 12 років сильно збільшилося, а саме з 5 міль. 373,553 душ (у 1926) зросло до 11,195,620 душ (у 1939 р.), тобто на 108.3 проц.

Зменшилось натомиш сільське населення. З числа 23,669,381 душ (у 1926) воно впало до 19,764,601 душ, тобто зменшилось на 16.5%. Одначе статистика не подає, скільки душ сільського населення пішло до міста, а скільки на далекі заслання, чи переселення. Не подає теж статистика національного складу сільського населення, щоб визначити, наскільки цей спадок вирівнювано московськими переселеннями. Що й згадувати про такі речі, як „розкуркулювання“ села, чи голодова катастрофа 1932—33, що теж коштувало багато селянських душ.

Зослугує теж на увагу статистика населення найважливіших українських міст. Отже згідно з останнім переписом число населення Києва вносило 846,293, Харкова 833,432, Одеси 604,223, Дніпропетровська 500,662, Сталіна (Юзівки) 462,395 мешканців.

Як подає у київських „Вістях“ з 3. 6. ц. р. президент статистичної комісії в Києві Булаков, сотні тисяч українських робітників і селян пішли на працю до деяких центрів індустрії в інших союзних республіках, отже до Магнітогорська, Кузнецького Басейну, на Далекий Схід при Турксібі (туркестансько-сибірській залізниці), тощо. Ці люди вже не вернулися в Україну, а лишилися на заробітках у цих далеких околицях.

Ріст міського населення Советської України, це безперечно позитивне явище, тим більше, що від напливу сільського елементу мусів зрости теж сильно відсоток українського населення. Бо в майбутньому вирішенні долі України міста відіграють рішальну роллю.

Останній перепис населення Советської України має свою вимову. Він свідчить наглядно про руйнівну популяційну політику советської влади в Україні, політику, яка зменшила природний приріст населення до мінімуму. Якесь зміна на краще цієї справи можлива тільки в самостійній Україні.

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

20)

Корови, коні, Гафійка, кури, свині, поле, квітки — Господи, є того досить; але найтяжче заховати видимість. Щоб людські уста не мали що повідати, що ось у Гордубалів шось є теє, Гордубал має замужню сестру, помоглаб, зварилаб, та ні, дякую красно, не треба. Сусідка киває через пліт — пішлит мені, Гордубале, Гафійку через день, подбаю про неї. Дякую, сусідко, дякую красно, але не турбуйтеся; Поляна лише трохи занедужала й лежить, радо її заміню. Що ти, я тобі дам підглядати! Спіткаю Герича, дивиться на мене, має на устах написаний привіт. Іди собі, не знаю тебе. А Гафійка боїться; дивиться, ані не моргне — шож, сумує за Степаном. Нічого не зробиш, дитино, але такі речі були, нарікай на людей.

Корови, коні, кукурудза, сви-

знаю, як стріляється з револьвера. Тут маєш, виймає з кишені зложений ніж і кидає його на землю. Маня засуває руку в кишеню й не спускає з господаря очей.

Гордубал оперся рукою о драбину воза й дивиться згорі додолу на Маню. Що я тут з тобою, думає собі, Господи, що маю з ним робити?

Ані Гафійка не знає, як воно буде, й дивиться злякано з батька на Степана й зо Степана на батька.

„Ну, Гафійко“, бурчить Степан, „радше, що до тебе прийшов Степан?“

Дівчинка нічого, тільки очі обернула на Маню.

Гордубал непевно потирає собі потилицю. „А чого тут сидиш“, каже він помалу. „Иди, напувай коні“.

XVI

Та просто до комори й стукає в двері: „Відчини, Поляно!“

Двері відчиняються й стоїть тут Поляна — як тінь.

Гордубал сів на скриню, руки оперті на коліна, й дивиться в землю.

Поляна нічого, тільки часто дише.

„Були — якісь речі“, бурмоче Юрай. „Про тебе... та про наймита. Тому я його післав геть“. Гордубал сердито засопів. „Та вернувся, таке ледащо. Так воно не може залишитись“.

„Чому?“ — скрикнула прудко Поляна. „Через ті дурні речі?“

Гордубал поважно киває головою. „Через ті дурні речі, Поляно. Ми тут не самі. Степан — хлоп, хай сам борониться проти людських губ; але ти, ей, Поляно, чейже я твій чоловік — хоч перед людьми. Оттак то воно є“.

Поляна спирається об одвірок, ноги їй підгинаються й мовчить.

„Здається“, бурчить Гордубал, „здається, що Гафійка звикла до Степана. Він добрий до дитини. Та й коні — без Мані смутні. Був до них строгий, а проте тварюки його люблять“. Юрай зводить очі. „Щоб ти на це сказала, Поляно, колиб ми заручили Гафійку зо Степаном?“

У Поляні шось обірвалось. „Але це чейже неможливо!“ —

видихнула злякано.

„Шож, правда, Гафійка маленька“, розважає Гордубал. „Але заручити — не одружити. За старих часів, Поляно, заручали дітей ще в колосці“.

„Алеж Степан — Гафійка п'ятнадцять літ молодша від нього“, борониться Поляна.

Юрай киває головою. „Як ти, серденько. Це буває. Але Маня тут не може залишитись як чужа людина. Як Гафійчин жених — а, це вже шось інше: належить до родини, жіночку собі висуджує“.

Поляні починає виєсняватись. „То цеб він тоді тут зостався“, каже, напружена мов лук.

„Зістане. Чомуб не зістане? Був би як у батьків. Ака там чужа людина? Це жуть. А людинам це заціпить губу. Принаймні бачитимуть, що... що правили лише бридкі речі. Це задля тебе, Поляно. А до того, — ну, здається, любить Гафійку — та й на конях розуміється. До праці ледачий, це правда, та чиж працьовитий збагатіє?“

Поляна напружено розважає, аж чоло їй морщиться. „А думаш, що Степан схоче?“

„Схоче, серденько. Маю гроші — шож, може їх мати й він. Прошу тебе, що мені робити з грошми? А Степан — пожадливий; хотів би мати луки, коні, рівнину, скільки оком охопить — аж очі йому світаються. Пригріється коло печі — чого там ще роздумувати?“

Поляніне лице знов стає камінне. „Ну, як думаєш, Юрай. Але я йому цього не скажу“.

Юрай встає. „Сам йому скажу. Не турбуйся, і з адвокатом порадишся, як і що. Якесь умова, думаю, мусить бути. Шож, і про це подбаю“.

Гордубал чекає, може думаш, що Поляна ще шось скаже. Але Поляну раптом охоплює поспіх. „Мушу готувати вечерю“.

І Юрай шкандибав за стодолу, як завсіди.

XVII

Маня везе господаря до Рибарів, либонь побалакати з батьками. Ці-ц. А коні, голови догори, радість подивитись. „Так ти, Степане“, мовить Гордубал задумано, „маєш одного старого брата, одного молодшого й замужню сестру. Гм, досить є вас. А правда, у

вас рівнина?“

„Рівнина“, відповідає охоче Степан і зуби йому блищать. „Головно буйволи в нас розводяться — та коні. Буйволи радо бабравються в багницьках, господарю“.

„Багницька“, розмишляє Гордубал. „А не вартоб висунути? Бачив я таку працю в Америці“.

„Нащо висувувати? — сміється Степан. „Рілі є, пане, аж занадто. А багницька шкода, росте там лоза; і за зимом плетуть коші. Замість дошок маємо верболіз. Віз — плетений; плоти, хліви — все плетене. Подивіться на онтой чагарник“.

Юраєві рівнина не подобається, нема кінця, та що робити. „А батько живий, кажеш“.

„Живий. Буде дивуватись, кого йому везу“, каже Маня, якось пишно, по парубоцьки. „А це ми вже і в Рибарах“. І капелюшок назад, ляс ба- тогом, та мов барона везе Юрая до села та до Манів на двір.

(Далі буде.)

НАБІЖУЧІ ТЕМИ

НА ПРОЩАННЯ?

Українські газети з польської займанщини з останніх днів перед вибухом війни приходять з великими білими плямами. Що ці плями означають, кожний знає: це польська цензура викинула з газети уступи, інколи цілі статті, як незаконні чи шкідливі для польської держави.

Який вплив будуть мати ці великі білі плями?

Можна догадатися: серед людей, що платять за ці газети, а дістають чистий папір, вони ослаблять лояльність зупинити польської держави. Вони зроблять те, що на випадок розпаду Польщі ці члени за такою державою не будуть жалувати.

ГДЗЕ ЛЕЖИ УКРАЇНА?

Як читачі „Свободи” собі правдоподібно пригадують, під таким заголовком нью-йоркський щоденник „Нови Свят” написав був 11. серпня цього року статтю з нападом проти українського національного руху.

Доказував „Нови Свят”, що поняття України не є усталене, що її границі невідомі й т. і.

Місяць по цій статті, якби ми хотіли бути злобні й тишнітися з чужого нещастя, ми могли б написати статтю під заголовком: „Где лежи Польща?”

„ЕЛЕН ПОЛЬСКА!”

То саме число „Нового Святу” містило статтю під таким заголовком. Стаття була основана на рапорті польської газети „Курєра Поранного” з Будапешту, а суттю статті були різні докази великої любові мадярів до Польщі.

Виходило, що мадяри по Мадярині найбільше в цілому світі люблять Польщу. Вони при всякій нагоді кричать: „Елен Польска!” себто „Хай живе Польща!” Вони люблять її більше, ніж Італію, котра, як звісно, багато причинилася до окупації Карпатської України Мадяриною. Пересічний безкритичний читач цих польських газет міг при читанні статті набратися надії, що Мадярищина виступить в обороні Польщі.

Справжні події показали, чи оправдані були ті надії, як дуже мадярам на тому залежить, щоб жила Польща.

ПОЯСНИВ.

Якийсь Ренсен пише в „Нью Йорк Тамсі” протест проти називання Львова українською столицею.

Каже, що так Львова називати не можна, бо Львів це лише столиця одної польської провінції.

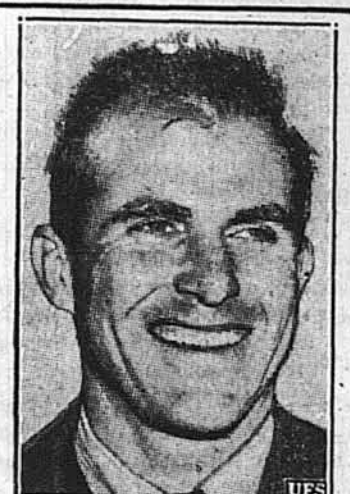
Цікаве питання: чи можна було в австрійських часах сказати про Краків, що це польська столиця, чи треба казати, що це головне місто одного повіту в австрійській провінції Галичини?

Каже він далі, що в Польщі нема українців, а лише русини, які тепер себе називають українцями. Це підносить теж цікаве питання: Як назвати кашуба, що тепер себе називає поляком?

І каже, що ці русини, що себе тепер називають українцями, мало мають спільного з українцями союзу Росії; адже не мають навіть спільної релігії, бо одні є уніати, а другі православні. І це теж підносить цікаве питання: чи мають юнати щось спільне з православними? Чи не мають вони дуже і дуже багато спільного? Чи не вірять вони всі в Св. Трійцю, в ті самі заповіді, в силу молитви й такі інші, тисячі і одна речі? Чи не є це дві християнські церкви? Невже розумна людина може так сказати, що дві християнські церкви не мають нічого спільного?

Насуває лист Ренсена ще одно питання:

Чи не чував пояснень „Нью Йорк Таймсу” про польську поговорку: „Учил Марцін Марціна?”

РОЗБИТОК З „АТЕНІ”

Перший розбиток з „Атени”, що прибув до Нью Йорку, є Деймон Бойнтон, 33 роки, асистент професора в Корнельському університеті. Він приїхав на кораблі „Камеронія”.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ОЛИФАНТ, ПА.

Перший зїзд односельчан з Вислока Великого.

В містечку Олифанті, в Пенсильнії, і його околиці живе велике число імігрантів, які впродовж останнього пів століття переїхали з лемківського села Вислока Великого до Америки. Десятки їх земляків розкинені по інших містах Злучених Держав і Канади.

Олифантські вислочани вже впродовж кількох років планували, як би то скликати хоч раз усіх наших земляків, побачитися з старими знайомими, відновити звязки з давніми сусідами та навіть з ріднею. А то бувало, що люди не бачили себе вже по 20 і більше літ і тільки окремими дорогами довідувались про себе. Тому олифантські односельчани скликали накінець нараду при кінці квітня і запросили на неї представників вислочан з інших місцевостей, про яких знали і до яких мали адреси.

На нараді вирішено влаштувати „День Вислочан” і запросити на нього всіх краянів, кого знали листами, інших через часописи. Призначено на цей зїзд 6-го серпня, а на місце вибрано ферму недалеко Олифанту.

Настіп накінець цей очікуваний день, на який призначено зїзд земляків з Вислока Великого. Біля полудня односельчани почали зїздитись. Появилися краян з Канади, з Шикаго, Огайо, а найбільше з остейтів Пенсильнії, Нью Йорку і Нью Джерсі. З тих трьох останніх остейтів були заступлені такі місцевості: З Пенсильнії — Албїон, Олифант, Диксон Сіті, Скрантон, Пітсбург, Маганой Плейн, Форест Сіті, Мейфілд, Мавит Плезант, Блейклі, Мейзвіль, Пеквіль і Колдвел. З нью-йоркського остейту прибули вислочани з Обурн, Сиракуз, Бінгемтон і Елмайра, з остейту Нью Джерсі були гості з Сингек і з Пасейку.

Треба було бачити, як старі знайомі витисли після десятиліт розлуки, як віднаходилися свояки, які й призабули за себе, як стискалися, обіймалися і часто плакали. Це зійшлися сотні людей з одного села і їх діти, тисячі миль від рідного краю, об'єднані спомином про свою батьківщину.

Після промов згаданих уже вище пп. Турка і Миника згадував іще слово Дмитро Фенкані з Сингек, Н. Дж., і ще кілька вислочан, яких я вже не запам'ятав. При кінці обіду Д. Цапцара подякував присутнім за прибуття, комітетовцям за труд при влаштуванні зїзду й обіду, а бесідникам за гарні привіти і промови. Присутні після того розбились на гурти і довго в ніч забавлялись розмовами з старими знайомими, то танцювали, то співали. Зроблено також фотографію з о зїзду, яка випала дуже добре. Хто хоче її дістати, може замовити собі її в секретаря

щину. Звела їх разом не релігія, не політичні партії, тільки те, що зв'язує людей найсильніше: спільна пам'ять про молоді літа, прожиті у рідному селі.

День був дуже гарний, так, що спільний обід відбувся на дворі. Після молитви промови коротко голова комітету О. Барник і передав далішій провід зїзду тостмайстрові Петрові Цапцарі, який в свою чергу покликав до слова Михайла Кадилка з Торонта. Цей загально накреслив підстави, на яких односельчани повинні об'єднуватись і що повинні мати на увазі у своїй праці.

На обіді були присутні як гості борджес міста Олифанту, Андрій Бланяр; контролер міста Олифанту, Демко Хомин, який сказав кілька слів привітання; секретар У. Р. Союзу, Теодор Минник; наш добрий сусід з краю, Іван В. Турко, з дружиною, й інші. Довшу промову сказав наймолодший імігрант з Вислока, Василь Чеканський з Обурн, Н. Й. Він згадав рідне село, кожну закутину в ньому, пригадав старих знайомих, одоїв про тяжкі воєнні роки, про переживання 1918-го року, та про тих, хто не вернувся з війни. Коли бесідник згадав гори, ліси, присілки, вулиці, пасовиска, дороги рідного села, присутнім пригадалися дні їхньої молодості, духом перенеслися вони в хати, де родились і прожити молодість, і на очах у багатьох заблестіли сльози. При кінці промови В. Чеканський закликав, щоб присутні на другий рік і на дальші роки знову влаштували такий зїзд та щоб привезли з собою своїх дітей; тим способом підтримують звязки між односельчанами у дальших поколіннях.

Після промов згаданих уже вище пп. Турка і Миника згадував іще слово Дмитро Фенкані з Сингек, Н. Дж., і ще кілька вислочан, яких я вже не запам'ятав. При кінці обіду Д. Цапцара подякував присутнім за прибуття, комітетовцям за труд при влаштуванні зїзду й обіду, а бесідникам за гарні привіти і промови. Присутні після того розбились на гурти і довго в ніч забавлялись розмовами з старими знайомими, то танцювали, то співали. Зроблено також фотографію з о зїзду, яка випала дуже добре. Хто хоче її дістати, може замовити собі її в секретаря

комітету, Степана Чеканського, якого адреса є: 816 Іст Лавана Евеня, Олифант, Па.

Для того, що пише ці рядки, як і для всіх земляків, з якими він мав нагоду говорити, той день останеться на все в пам'яті. Він відновив давні звязки, пригадав молоді літа та закріпив душою спомином рідного села і рідної землі. Не диво, що з усіх боків було чути вислови вдячності комітетові, що влаштував такий зїзд-згаду, та разом з тим побажання, щоб на будуче кожного року так зїздитись і на спільний гостині підтримувати звязок між собою і з рідним селом.

Вислоченко.

В С.С.С.Р.

В большевицькому суді відбувається розправа за аліменти.

— Отже, товаришко, хто ж є вкінці батьком твоєї дитини, Павлов чи Іванов?

— Та хай буде Павлов... бо Іванов уже пів року безробітний.

Дефініція.

— Що то таке егоїст?

— Людина, що не інтересується мною.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

З багатьма образами та малюнками. Написав Омелян Терлецький. Нове, переглянене й доповнене видання. Львів 1938. Накладом „Просвіти”. 408 сторінок. 153 образки. 16 мал.

Книжка об'ємає історію України від найдавніших часів до наших днів. Написана популярно для пересічного читача. У слові „Віс” Редакції між іншим читаємо: „Книжка, яку видаємо другим накладом, друкувалася в нас 1938 р. Тоді вийшло — чотири її частини місячними книжечками (за січень, лютий, березень-вересень та листопад-грудень). Як подобалася вона передплатникам видання „Просвіти”, доказ найліпший на те, що вже з кінцем 1938 р. першої частини ніде не можна було дістати. Те саме було і з іншими частинками, і це я було причиною, що „Просвіта” рішуче випустила як „Історію України” новим виданням і в одній книжці.

„Нехай же вкупі із звелучуванням нашої найстаршої культурно-освітньої установи поглиблюється знання нашого минулого, а з ним і любов до всього, що створив наш народ найкращого за той довгий час свого життя”.

Ціна в справі з золотими написаними \$2.00.

Замовляти в свободі:

„Svoboda”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ДОМОУ НА СЛУЖБУ.

Каблеграма з Лондону показує князя і княгиню Віндсор, як вони прибули до Англії по 3-річній відсутності. Вони замешкають у селі Колманс Гач, Сусекс. Князь буде мабуть злучним офіціром.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Після чотирьох літ гарячих дискусій і дебат у конгресі Злучених Держав перевірено і поправлено закон соціального забезпечення. Поправки роблять цей закон кращим і основнішим, бо з нього тепер користатиметься 45,000,000 людей. Попередньо було настановлено, що пенсію для старців мали зачат виплачувати від 1. січня 1942 року, а поправлений закон говорить, що її мають зачат виплачувати від 1. січня 1940 року. Крім того поправлений закон передбачає більш ліберальні користі для старців.

Наприклад, попередньо з пенсії мав користати тільки той робітник, що був застрахований. Після його смерті пенсія переходила на жінку. Однак в часі його життя з цього закону не користали ні його жінка ні діти.

Поправлений закон соціального забезпечення говорить, що пенсія належить не лише старим робітникам, але і їх жінкам та дітям, якщо вони ще не всіли себе вдержувати. Правно пенсія належить тим робітникам, що переїстяться працювати після 65 року життя та що після 1. січня 1937 року працювали стало не менше як 18 місяців часу. Старий закон соціального забезпечення цього не передбачував і старих людей, яким минуло 65 літ життя, лишав на божу волю. Це було несправедливо і тепер цю помилку виправлено.

Пенсію виплачуватимуть у такий спосіб: Скажимо, що Іван Іваненко працював у фабриці 20 років і заробляв місячно по \$150. Коли йому минуло 65 років життя і він перестав працювати та пішов на пенсію, то за новим законом соціального забезпечення йому будуть виплачувати по \$36 місячно, поки він буде живи.

Ак він має дружину, який також минуло 65 літ життя, то вона також діставатиме пенсію, а саме половину того, скільки її муж дістає. Значить, що місячна пенсія цих старих людей вноситиме \$54 аж до смерті. Якщо такі старі люди мали діти нижче 18 років життя, то в такому випадку діти також діставали по \$18 на місяць. Значить, вони діставали половину такої платні, яку на основі поправленого закону соціального забезпечення мав би діставати їх батько.

Якщо він заробляв по \$100

на місяць і платив на соціальне забезпечення лише п'ять років, то в такому випадку його місячна пенсія після 65 року життя вноситиме \$26.25, коли самітний, а \$39.38, коли жонатий. А якщо він був заробляв місячно по \$250 і платив на соціальне забезпечення п'ять років, то в такому випадку, якщо він самітний, діставав би по \$42 на місяць, а як жонатий, то одержував би \$63 на місяць. Але як він заробляв місячно по \$250 і платив на соціальне забезпечення 20 літ часу, то в такому випадку по 65 році життя він діставав би \$48 кожного місяця, а як був би жонатий і який його жінка також мала більше ніж 65 літ, то державна каса виплачувала йому \$72 місячно до смерті.

З цього бачимо, що пенсія не є однакова для кожного старого робітника. Вона залежить від його заробітної платні і від того, як довго чоловік був асекурований.

Новий, поправлений закон соціального забезпечення і тому ще є ліпший, що охороняє не тільки одиницю, але і цілу родину. Як чоловік, який дістає старечу пенсію, помре, то його жінка якщо вона має більше 65 років життя, діставатиме на своє удержання три чвертини частин з його місячної пенсії. А як чоловік, що дістає пенсію, помре і лишить жінку, якій ще нема 65 літ і як вона має діти, то на основі нового закону вона діставатиме три чвертини частини з пенсії свого померлого мужа на своє удержання і половину з пенсії мужа на кожну дитину так довго, доки діти не дійдуть до 18 року життя. Якщо одержуючий пенсію помре та оставить старих родичів, яких він удержував, то в такому випадку кожне з них діставатиме половину з тої пенсії, яку він одержував.

Треба знати, що стареча пенсія це не є яка милостиня або даровизна держави. Закон соціального забезпечення зобов'язує державу виплачувати старечу пенсію кожному робітникові, якщо після закону вона йому належить.

ФЛІС

ВЗОРІ КАНВА, НІТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д. М. С. І СТЕМІЛОВАНИ РІЧНИ.

UKRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

А. Ремізов.

ВОРОЖКА

Жили в одному селі дідусь і бабуся, дуже бідні. Були такі бідні, що часто в хаті не мали навіть скибки хліба. Одного дня, як голодні сиділи при вогні та радилися, що почати, прийшло щось бабусі на думку й вона сказала:

— Зайди-но до нашого багатого сусіда до стайні, виведи волів і скрий їх у лісі.

Старий послухав — він усе робив те, що бабуся казала — вивів волів і скрив у лісі. На другий день сусід зайшов у стайню, щоб повести волів до орання, та не знайшов їх.

Бабуся підїждала трохи, заки по селу розійшлася новина, що волів пропали, а потім пішла до сусіда тай каже:

— Сусідо, коли хочеш, я тобі нині вечором назад приведу волів.

Сусід зрадів і сказав: — Коли ти, бабусю, могаб мені віднайти волів, я тебе добре винагороджу. Та я тобі не вірю.

Бабуся вернулася до хати та сказала чоловікові: — Старий, піди й приведи волів із лісу!

Дідусь послухав — він

усе робив те, що жінка веліла — і привів сусідові волів. Сусід зрадів і дав йому мукі.

Дідусь і бабуся жили вдоволено, доки вистало сусідові мукі.

Колиж мука скінчилася, стали старенькі знову годувати. Колиж їм голод уже добре дошкулив, поставили знову взятися на хитрощі. Дідусь вивів волів другому мужикові до стайні, скрив їх у лісі, бабуся їх знову віддала й вони дістали пуд мукі.

Весьне літо дідусь і бабуся жили з таких хитрощів.

Слава про бабусину чародійну силу розійшлася скоро по всій країні й діїшла аж до царя.

Тоді то цареві пропав дорогий самоцвіт (дорогоцінний камінь) і хоч його всюди шукали, не могли знайти, словом наче запався під землю. Тоді цареві прийшло на думку, чи не порадились тієї бабусі: чи не викриє вона, хто вкрив самоцвіт.

Цар після своїх двох дворян, що звалися Шия і Горло, щоб привели бабусю. А ці два дворяни були вкрали самоцвіт, одначе того ніхто не знав.

Як вони вибралися в дорогу, каже Шия до Горла: — Я боюся, щоб ця

баба не здогадалася, що

ми оба вкрали самоцвіт. Та знаєш, що: покладемо в сани курячі яйця, а побачимо, чи ця баба вгадає, що там будуть яйця. Коли здогадається про яйця, здогадається і про самоцвіт.

— Добре, зробім так — відповів Горло.

Як баба почула, що її хочуть відвезти до царя, злякалася страшно та сказала:

— Я не поїду сама. Мій старий знає все, то хай і їде зо мною.

Дворянам було всеодно, чи схоче дідусь їхати чи ні, вони запрягли коні до саней, посадили дідуса і бабусю тай поїхали.

Як виїхали з села, баба звернулася до свого чоловіка тай каже:

— Не подобається мені така подорож, мені здається, начеб я сиділа на яйцях.

Дворяни штовхнули ліктем один одного, а Шия сказав пошепки до Горла: „Проклята ворожка, відразу здогадалася!” Всього час дороги обоє мовчали, а чим ближче були царського двора, проймав їх чимраз більший жах.

А дідусь і бабуся також мовчали, думали, що вже ніколи не вернуться додому. Ніччю сани приїхали до царського двора. Стареньким дали кімна-

ту переночувати та сказали, що завтра поведуть їх перед царя.

Шия та Горло підійшли тихесенько під двері кімнати, в якій ночували дідусь і бабуся, щоб підслухати, що вони говорять.

— Як гадаєш, стара, що з того вийде, як станемо перед царем? — спитався дідусь.

— Що з того вийде?... Що буде шій, це буде й горлові... біда буде обом — відповіла бабуся.

Коли дворяни, що підслухували під дверима, почули ті слова, страшно злякалися.

— Мусимо віддати самоцвіт, — сказав Шия. Стара ворожка відразу вгадала, що то ми вкрали. Нема іншої ради, мусити мемо віддати.

Вони відійшли до своєї кімнати, відчинили скриню, взяли відтам самоцвіт і пішли з ним до старих.

Як бабуся отворила двері, припала оба навколішки та сказали:

— Не зраджуйте нас, бабусю, не кажіть, що самоцвіт був у нас!

Вони віддали самоцвіт бабусі та й іще в додатку сто рублів. Як дворяни відійшли, стали старенькі оглядати самоцвіт.

— Говори, стара, — ска-

КОСМЕТИКА КОЛИСЬ

Сьогоднішня косметика робить чуда. Вона поправляє помилки природи, причиняється до піднесення естетики людини і часом навіть "творить" красу.

Від непам'ятних часів люди, головні жінки, намагалися різними способами прикрасити своє тіло, зробити його гарнішим. Вже у прадавніх часах були модні всякі татуажі шкіри і прикраси, що зберігалися до нині серед тих народів. В історії давніх цивілізованих народів знаходимо вже в глибокій старині безліч рецептів на всякі краєниці, мазі на лице, уста, очі, волосся, тощо. Ясно, що сьогоднішня косметика розпоряджає куди більше числом тих засобів, що стоїть у зв'язку з великим розвитком хемії у наших часах, яка витворила навіть спеціальну галузь т. зв. косметичну хемію.

Хемія і медицина.

Вже в старині косметика спиралася на хемічні дані; однак хемія була тоді ойочною в початках, так, що косметика була головні в руках лікарів. Слово "косметика" було відоме ще в римських часах, а два лікарі, Крітон, надворний лікар Клеопатри, і другий Крітон, надворний лікар Плотини, жінки римського цесаря Траяна, присвятили свої підручники косметики тим царям. Таксамо "косметичні інститути" це не нова вигадка, тільки походять во старинних часах.

Нині основою косметики є хемія. В старині крім олив'яних білил, косметичні засоби були переважно ростиного і тваринного походження. Нинішня косметика спирається головні на розвитку хеміко-фізичних наук. Косметична хемія дає рецепти для виробу туалетних вод, мастей, кремів, помад, бальзамів, миль, пудрів, перфум, фарб та білил. Фізична хемія, чи фізіотерапія подає методи лікування водою (гидротерапія), натирання, масажів, електротерапії, тощо. Вкінці в останніх часах розвинулася хірургічна, пластична косметика, що дозволяє змінити зовсім риси обличчя часто при допомозі масок з парафіну та інших матеріалів, чи при допомозі хірургічних операцій. У склад косметиків входить сьогодні, не так як у давнині, дуже багато мінеральних складників, завдяки чому багато із сьогоднішніх косметиків дуже небезпечні для здоров'я людини, тоді як давніші ростино-тваринні були зовсім нешкідливі.

Косметика в Римі.

В косметичних заходах цивілізованих народів старини,

як нпр. у римлян, багато схожості до косметичних заходів нинішніх часів. І так на першому плані у старинних римлян, подібно як у сьогоднішніх красунь, стояла естетика лиця. До цього служили численні помади, фарби і перфуми. В старинному Римі було відносно до цього багато торговців косметиками, поділяючи на кілька цехів.

Сам Крітон подав коло 25 рецептів помад і есенцій. Римлянки зживали багато білил, красили брови, зживали спеціальних жемів, щоб дістати м'яку та ніжну шкіру й уникнути зморщок.

За часів цесарів римська аристократка, заки пішла спати, покривала лице маскою з хліба, намоченого в молоці ослиці. Ця маска підчас ночі висихала. В одній з своїх сатир каже римський поет Ювеналь, що коли римська дама пробуджувалася, мала гіпсову голову. Маску здимали при допомозі губки, напоеної осличим молоком. Потім на облите лице красуні накладали білила і рожі, красили брови і повіки оливним порошком. Потім чистили зуби. Цікаве, що в тих часах навіть молоді і гарні жінки дуже багато пудрувалися й малювалися. Таких "штучних красунь" висміювали

дуже тодішні сатирики. Ось нпр. Лукіан писав: "Колиб хтонебудь міг бачити ті дами в моменті, коли вони врешті збудяться, то міг би думати, що бачить божественну або таїзіану... Вони тому так замикаються у своїм будуарі, щоб очі мужчини не могли там проникнути... Вони окужуються юрбою рабів і старих баб, які працюють над тим, щоб створити на їх лиці чари і локуси, що їх стерла ніч... Тут стільки коробок, скільки в першій лінійній аптці, і всі ті коробки мають у собі речі, що їх ніхто око не сміє дотягнути. В однім знаходяться штучні зуби, в другім вій і брови, і все, що може оживити приваду красу."

"Штучна краса" в Овіді.

Неменш злобно пише про жіночі косметичні заходи славний римський поет Овідій, у своєму творі "Штучна любов". Він радить римлянці: "Нехай коробка, в якій замкнена твоя краса, ніколи не впаде в очі твого коханого. Штучка подобається тільки тоді, коли вона закрита. Помади, якими покриваєш своє лице, викликають відразу, коли топляться і краплинами стікають в твоїх щок. Не випадає, щоб молоді жінки заживали оленячий мозок або чистили зуби в присутності людей. Все може служити для краси; але ми не повинні бачити підготовки туалету, яка подобається нам, коли вже скінчена. Краще, щоб ми думали, що ти спиш, коли в дійсності ти занята тим, щоб збільшити свою красу... Більшість твоїх чарів відтрутилаб нас, колиб ми знали таємницю твоєї туалету..."

Римлянки-блондинки.

Але може найбільше уваги присвячували римлянки волосся і вбранню. До волосся вони зживали помад, перфум, та всяких миль. При допомозі гарячого заліза завивали волосся в кучері. Таксамо велику увагу звертали на прикраси волосся; часом у моді був чорний колір волосся, то жний, то вогненно-золотий. Відповідно до того зживали римлянки фарб, перук та золотого піску. Ось нпр. коли після воєн з Галією та германцями появилися в Римі яснорослі жінки півночі, в Римі повстала мода на яснорослий, золотистий чи вогненно-золотий колір волосся. Та мода стала справжньою панією. Всі римські дами хотіли бути блондинками. Цікаве, що і нині сильно поширена блондинкоманія.

В протилежності до колишньої косметики, сьогоднішня дає більше можливостей, але також створює більше небезпек. Ці небезпекі повстають головні від мінерального складу косметиків, усяких їдких та отруйних додатків, а також від електричності, операцій та ін.

Необережне пристосування багатьох косметичних вад може бути джерелом хвороб та нещастя, тому сьогоднішню косметику мусить перевести тільки лікар-спеціаліст.

МАЮТЬ ОДРУЖИТИСЯ.

Фільмова зірка Андрея Лідс повідомила своїх приятелів у Голівуді, що вона заручилася з Робертом Говардом, сином С. С. Говарда, автомобільного магната і спортсмена.

У ворожки.

Ольга пішла до ворожки. Хотіла би довідатися, чи знайде мужа, чи ні.

— Якийсь мужчина переїде вам дорогу, — проорокує ворожка, — брунет, гарний мужчина.

— Переїде, — питається стривожена Ольга, — це нічого не значить. Скажіть, чи він не задержиться?

Практичний дарунок.

Теща: Твоя жінка "похла", щоб ти їй купив на іменини самохід, а ти купи дорогий нашийник з перел...

Зять: А що я мав зробити? Ще досі не винайшли фальшивих самоходів...

Річево.

— Кельнер, у моїм хлібі, посмарованім маслом, є пісок, — кричить обурений до краю гість у ресторані.

— Так, — відповідає усміхаючись кельнер, — ми все додаємо пісок, щоб масло не сховнулося з хліба.

Біда.

— У нас, у Франції — хвалиться француз перед англійцем, — нема кризи, ані безробітних. Люди плавають у золоті...

— А ти? — питається англієць.

— Я, на жаль, не вмію пливати.

В лікаря.

— Запишу вам новий середник, — говорить лікар до старого пацієнта. — Але зпочатку будете мати биття серця.

— Чи він аж такий дорогий, пане докторе?

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІМ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб захопити її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

- ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар)** найновіше видання. Львів, 1939 45 ц.
- ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класу)** М. Матвійчука 50 ц.
- ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класу)** М. Матвійчука 60 ц.
- ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу)** М. Матвійчука 75 ц.
- ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК** у двох частинах. Зладив Ф. Колесса 75 ц.
- СПІВАЙМО**, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса 20 ц.
- ЗБІРНИК НАРОДНИХ ПІСЕНЬ**. В укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Ф. Колесса 60 ц.
- СПІВАНІК** для дітей дошкільного та шкільного віку. Зладив Михайло Гайворонський 30 ц.
- МАЛИЙ БАНДУРИСТ**, збірка пісень для дітей. Підбрав і впорядкував Михайло Таранько 20 ц.
- ДИТЯЧІ ЗАБАВИ**, збірка і впорядкував Михайло Таранько. Містить гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень 35 ц.
- СЕРДЕЧНИЙ ВІНОЧОК**, в'язанка святкових бажань для українських діточок. Зміст: Бажання на іменини або уродини, на Новий Рік, на Великдень, на Різдво, на Свято Матері. Також декламації на Свято Матері. 30 ц.
- ПРИГОДИ РОМКА-БОМКА**. Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. 30 ц.
- ІСТОРІЯ УКРАЇНИ** для дітей, в 4-ох частинах:
- Часть 1. Київське Князівство (випередана)
 2. Галицько-Волинська Держава
 3. Козаччина
 4. Україна в неволі.
- Друковано гарним читким друком з багатьма ілюстраціями М. Фартуха. Кожна частина 20 ц.
- МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**, І. Крип'якевича 15 ц.
- МАЛИЙ КАТЕХИЗМ** християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович 35 ц.
- БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ**. Перші початки науки релігії, о. С. Біленький. Ілюстровані 35 ц.
- ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ** в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький 50 ц.
- ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:**
- МЕТОДИКА** правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський 65 ц.
- МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК** до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук 75 ц.

Замовлення слати:

"СВОБОДА"

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

DETROIT CONSERVATORY OF MUSIC
ESTABLISHED 65 YEARS J. B. BELL—Director
ORCHESTRAL INSTRUMENTS, PIANO, VOICE, DRAMATIC ART and DANCING
TARAS J. HUBICKI—IVAN KOSTIN
FACULTY MEMBERS—
5035 WOODWARD AVENUE, DETROIT, MICH.

РОЗБИТКИ.

Американський вантажний корабель "Ситі оф Флінт" прибув до Галіфаксу, Нова Шотландія, з 223 розбитками з корабля "Атенія".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

Стенлі Вуд, вчувши відповід з другого боку, дуже тим урадувався. Знов заблисла надія, що вони будуть вільні. В зворушенні він обняв рукою Гонфалю і чутливо промовив: "Отож, дорога, ми таки будемо жити і завтра вранці вертаємось назад до цивілізації". Тарзан легко засміявся. Він не любив так званої "цивілізації".

На згадку автомобілів, затреного газом повітря, тисних, перенаселених міст, а далі глупих, штучних звичок людей йому ніяково робилось. Яка вища є та цивілізація, що її створила сама природа! — думав він. Та його міркування перервав скрипіт дверей. Вони відхилились і чиясь рука всунула кошик з овочами.

Після того рука зникла. Вязні кинулись до кошика. Овочі були дуже гарні й апетитні. А крім того всі припадні були дуже голодні. Отож, не надумуючись довго, вони почали тягнути овочі і смачно заїдати. По хвилині Гонфалія заважала: "Я така спляча!" З черги Вуд сказав те саме: "Я також. Очі клеяться до сну!"

Король Форос згорбився і тримав у руці надкушене яблуко. Йому навіть не хотілось жувати, так зморив його сон. Він підвів сплячі повіки і подивився на Тарзана. Тарзан стояв і немов стрясав з себе прикре почуття непереможного сну. На хвилину Форос опритомнів і закликав: "Проклята чортів! Вона запарочила нас, або втруїла!"

ФАРМИ
НА
ПРОДАЖ

13 АКРів землі, нові будинки, великий курник, "барна", 5-кімнатна хата, близько Flemington. Ціна \$4,300. Пишіть по нову ліству фарм: MICHAEL GELLNER, RINGOES, N. J.

WM. TROYANOWSKY
Dealer in Frigidaire (Made by G. M.)
MAYTAG WASHERS, RADIOS,
SINGER'S SEWING MACHINES
SALES — SERVICE — REPAIRS
(Найкраще напівлість і продаж)
129 S. LEHIGH AVENUE,
Phone 376-1R. FRACKVILLE, PA.

Д-р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шідра й кров.
● Аналіз крові для подорожного салодства.
● Гемороїди й язики лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7897
Офісний години 10-8; неділя 11-2
Жінка-доктор до обслуговування.
X & Флюороскоп.

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
доводять до безпотрібного терпіня.
Аналіз крові, луги "Екс",
"аналіз" сечі, медична екзамінація
ПО НИЗЬКИМ ЦІНАМ
запевняють удачу діагнозу,
Рематичні стани, "Гей фівер", астма,
кломоти влдоходової кишки, піхура,
залоз і широк лікується модерними
способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DERUNA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10-2 год.
і від 4-9. У неділі від 10-2.
Особна жальня для жінок.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12.
Вечір від 6 до 8, а в неділі
рано від 10 до 12.

МІРОН ЛІТВІН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без різниці, як далеко поза
Ньюарком. Врані потрібні теле-
фонуйте до нас. Обслуга швидко
і дешево. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Area 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ УНДЕРТЕЙКЕР
заряджує погребамі по ціні так
низькій, як \$150. Обслуга
найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150!
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-5577